

“ ...

Anayasanın 2’nci maddesine göre, Türkiye Cumhuriyeti insan haklarına saygılı bir hukuk Devletidir. 17’uncu maddesine göre, herkes maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Yine, Anayasanın 7’nci maddesine göre, yasama yetkisi devredilemez.

Yüksek Mahkemenizin ... başvurusuna ilişkin 06.10.2015 tarih ve 2013/749 sayılı kararında da belirtildiği üzere; hükümlü ve tutuklular, Anayasa ve Sözleşme’nin ortak alanı kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahiptirler. Ancak cezaevinde bulunmanın kaçınılmaz sonucu olarak suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi cezaevinde güvenliğin ve düzenin korunmasına yönelik kabul edilebilir gerekliliklerin olması durumunda mahkûmların sahip olduğu haklara sınırlama getirilebilecektir.

Diğer taraftan, ceza hukukunda, cezanın kendisi bizzatihi bir amaç olmayıp, cezadan beklenen amaçları elde etmek için kullanılan bir araçtır. Cezalandırmayla ulaşılmak istenen esas amaç, mahkûmların yeniden sosyalleştirilmesi ve topluma kazandırılmasıdır. Bu nedenle, günümüz infaz hukukunda salt olarak ıslahı öngören anlayış terk edilerek yerini mahkûmların yeniden sosyalleştirilip sağlıklı bireyler olarak toplumsal hayata geri dönmelerini hedefleyen eğilime bırakmıştır. Ceza politikası da mahkûmları sosyalleştirme amacına dönük bir evrimleşme geçirmiş olup, mahkûmların, sosyal hayata hızlıca adapte olabilmeleri, sosyal sorumluluk bilinci içinde suçtan uzak kalarak hayatlarını sürdürebilmeleri ve sivil hayatta sağlıklı ilişkiler kurabilmeleri çağdaş infaz rejiminin temel amacı haline gelmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de bu yeni eğilimi benimseyip Avrupa ceza politikasının mahkûmları sosyalleştirme amacına dönük bir evrimleşme geçirdiğini kabul etmiştir. Bu bağlamda uluslararası platformda bugün için mahkûmların dış dünyayla temaslarını makul düzeyde devam ettirmesi çok önemli kabul edilmektedir. Her şeyden önce mahkûmlara aileleriyle ve yakınlarıyla ilişkilerini devam ettirebilme imkânı verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu hakların yerine getirilmesi noktasında kaynak yokluğu bir gerekçe olarak kabul edilmeyip özgürlüğünden yoksun bırakılan özgür toplumla yeniden bütünleşmesini kolaylaştıracak şekilde infaz sürecinin yürütülmesi konusunda devletlere pozitif bir yükümlülük atfedilmektedir.

Bu bağlamda mahkûmların rehabilite edilmesi, esasında bireyin özel alanına, yani dokunulamaz ve engellenemez dünyasına ilişkin bir kavramdır. Mahkûmların toplumsal yaşama ıslah olmuş biçimde yeniden dönebilmeleri sosyal hayatla bağlarını koparmamış olmaları oranında başarılı olabilecektir. Cezaevi ortamının mahkûmları sosyal yaşama sağlıklı bireyler olarak yeniden entegre etmek için yeterince uygun olduğu söylenemez. Bu nedenle, bir mahkûmun ailesi ve yakınlarıyla ilişki kurabilmesi, haberleşme ve görüşme imkanı ile bu kişilerden soyutlanmadan yaşamaya devam etmesinin sağlanması, kurallara saygılı ve sorumluluk sahibi bir birey olarak topluma yeniden kazandırılmasında büyük öneme sahiptir. Bu nedenle, Mahkûmun cezaevine girmesi ile bozulan ailevi ve toplumsal bağlarının, yeniden sosyalleştirme kapsamında onarılması için ailesi ve yakın çevresiyle ilişkisini sürdürmesi gerekmektedir. Böylelikle hükümlü olmanın zararlı sonuçları azaltılacak ve tahliye olduktan sonra sosyal hayata adaptasyon süreci hızlanacaktır. Dolayısıyla her ne kadar mahkûmiyet kavramının belli bir sınırlama alanını beraberinde getirdiğini kabul etmek gerekse de, bu sınırlama alanı hiçbir zaman mahkûmun özel hayatına ve ailesiyle ilişkilerine yönelik müdahalelerde gözetilmesi gereken adil dengeyi aşmamalıdır.

AİHM, hiçbir cezanın aileyle olan iletişim üzerine konulacak genel bir yasağı kapsamayacağı ilkesini benimsemektedir. Ayrıca, Mahkeme bu ilkenin normatif temellerinin iç hukukta açık ve ayrıntılı bir şekilde düzenlenmesi gerektiği kanaatindedir. Genel ziyaret yasağı konulamayacağına ilişkin olarak Mahkeme'nin bakış açısını Gülmez/Türkiye kararı ortaya koyabilecek niteliktedir. Mahkeme somut olaya konu olan cezanın genel nitelikte bir yasaklama olduğunu belirterek, başvurucunun aile yaşamına müdahale edildiğine karar vermiştir.

Sonuç olarak, dış dünya ile iletişim, daha önceki yıllarda bir hak olarak görülmeyip cezaevi sistemlerinde iyileştirme yöntemi olarak kabul edilmekteyken, günümüz değerlerinde insan olmalarından ötürü özgürlüğünden yoksun bulunanlara tanınan bir hak olarak kabul edilmektedir. (TBB Dergisi 2014, Bülent Altınsoy)

Bu itibarla, 5275 sayılı Kanunun 83/1 maddesinde yer alan “zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere” ibaresi, hükümlünün, eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı dışında kalan, üç yakını ile iletişim kurma hakkına, genel nitelikte bir kısıtlama getirmektedir. Bu kısıtlamanın, 5275 sayılı Kanunun temel amacına uygun olduğu, kamu hizmetinin gereklerine, kamu yararına dayandığı ve hükümlü ile Kurum menfaatleri arasında adil bir denge kurduğu söylenemez. Söz konusu kısıtlama, bu haliyle hükümlünün, “iyileştirme” ve “bireyselleştirme” çalışma ve çabalarını sekteye uğratici ve hükümlülüğü süresince, manevi varlığını geliştirme hakkına müdahale eder niteliktedir.

Keza, zorunlu nedenlerin belirlenmesi yetkisinin İdareye bırakılması nedeniyle yasama yetkisinin devri niteliğindedir.

Bu nedenlerle, 5275 sayılı Kanunun 83'üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere” ibaresinin Anayasanın 2, 7 ve 17'inci maddelerini ihlal ettiği kanaatine varılarak aşağıdaki şekilde karar vermek gerekmiştir.

HÜKÜM : Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

6216 sayılı Kanunun 40 inci maddesi uyarınca, 5275 Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 83'üncü maddesinin birinci fıkrasındaki “zorunlu haller dışında bir daha değiştirilmemek üzere” ibaresinin Anayasanın 2'nci, 7'nci ve 17'nci maddelerine aykırı görülmesi nedeniyle iptali talebiyle, ANAYASA MAHKEMESİ NEZDİNDE İTİRAZ YOLUNA BAŞVURULMASINA,

1- Anayasanın 152/1 maddesi gereğince Anaya Mahkemesince bir karar verilinceye kadar davanın geri bırakılmasına,

İşbu dosya hakkında karar verilebilmesi için 6216 sayılı Kanunun 40/5 maddesinde düzenlenen (5) aylık süre sonuna kadar beklenmesine, bu süre sonunda Anayasa Mahkemesi tarafından bir karar verilir ise, bu karara göre verilmez ise, yürürlükteki hükümlere göre karar verilerek davanın sonlandırılmasına,

3- Kararın hükümlüye tebliği için Kırklareli E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'na gönderilmesine,

4- Karar aslının ve dosyanın onaylı bir örneğinin Anayasa Mahkemesine gönderilmesine,

Esas Sayısı : 2018/3

Karar Sayısı : 2018/3

Dair karar, hükümlünün yokluğunda, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda verildi.”